

ВІДГУК

офіційного опонента Швеця Василя Олександровича на дисертаційне дослідження *Клімішиної Аліни Яківни* «Підготовка майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів загальноосвітньої школи», поданого до спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертації. На вчителя математики загальноосвітньої школи покладається виконання багатьох освітніх повноважень, зокрема формування в учнів математичних компетентностей (логічної, процедурної, графічної, обчислювальної тощо), розвиток розумових здібностей, виховання наукового світогляду тощо. Все це обумовлюється потребою держави в креативних, ініціативних, працьовитих, конкурентоздатних фахівцях, які готові і здатні розбудовувати державу, її інституції, економіку, культуру, армію, обороноздатність країни і т.п. Підготувати до життя молоду людину з притаманним їй високим рівнем інтелектуальної культури може лише той вчитель, який сам є носієм такої культури. Ось чому в систему підготовки майбутнього вчителя математики мають бути включені також питання методики формування і розвитку інтелектуальної культури учнів загальноосвітньої школи, які рядоположні з такими питаннями як педагогічна майстерність вчителя, нові інформаційні технології навчання, інтерактивні технології навчання тощо. Щоб сформувати в майбутнього вчителя математики, студента педагогічного університету його власну інтелектуальну культуру, мають бути створені відповідні педагогічні умови. Як предмет наукового дослідження «педагогічні умови та модель підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів загальноосвітньої школи» в педагогічній науці не розглядалися. Тому, вважаю, що дисертаційне дослідження Клімішиної А. Я. виконане на актуальну тему, має наукову новизну і практичну значущість.

Заодно хочу зазначити, що проблема поданого до захисту дослідження обрана відповідно до плану науково-дослідної роботи Вінницького

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за темою «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0115U002571) і узгоджується з планами науково-дослідної роботи кафедри математики та інформатики, зокрема з темою «Проблеми математики та інформатики у педагогічному ВНЗ: теорія і практика».

Пошукувач Клімішина А. Я. ввела в своєму дослідженні нові поняття «Інтелектуальна культура вчителя математика» та «Інтелектуальна культура учня загальноосвітньої школи» і поставила за мету описати поняття «Педагогічні умови підготовки майбутніх вчителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів» та створити структурно-функціональну модель такої підготовки.

Досягнення поставленої мети відбувалося шляхом розв'язання низки поставлених завдань (вони чітко описані як у дисертації так і в авторефераті). Вивчення дисертації показало що всі поставлені завдання розв'язанні. На мій погляд, найбільш успішно розв'язані і описані в дисертації завдання 2 і 3, щодо інших двох, то вони розв'язанні теж, але менш успішно.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів математики в педагогічних ЗВО – **традиційний**, а предмет, як уже було сказано – **новий**, що є ознакою того, що дисертаційне дослідження має наукову новизну.

Дисертаційне дослідження структуроване і викладене з дотриманням встановлених вимог. У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначені мета, об'єкт, предмет, гіпотеза, завдання дослідження, викладена нормативна база, методологічна і теоретична основа, вказані методи дослідження, розкриті наукова новизна і практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів ЗЗСО»

проаналізована джерельна база дослідження з метою визначатись з поняттями «інтелектуальна культура вчителя математики», «інтелектуальна культура учня загальноосвітньої школи», «готовність майбутнього вчителя математики до розвитку інтелектуальної культури учнів». У розділі говориться, що структуру поняття «готовність... » складають три взаємопов'язані компоненти: мотиваційний, теоретичний, практичний. Розкрито також зміст кожного з названих компонентів, визначено критерії їх сформованості: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, інтелектуально-творчий. Згідно з розробленими критеріями виокремлено рівні готовності майбутніх вчителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів ЗЗСО: низький, задовільний, достатній, високий.

У другому розділі дисертації «Педагогічні умови і методика підготовки вчителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів ЗЗСО» розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх вчителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів ЗЗСО, описано методичні поради щодо реалізації навчального процесу у педагогічному ЗВО згідно запропонованої моделі.

Третій розділ дисертації містить матеріали експериментальної перевірки одержаних результатів, їх опрацювання і представлення у вигляді схем, діаграм і висновків.

Дисертаційне дослідження проводилось впродовж шести років і містило три етапи: констатувальний (2013–2014 рр.); формувальний (2014–2018 рр.); підсумковий (2018–2019 рр.). Наукові положення, розробки, методичні рекомендації, висновки достатньо повно оприлюднені в фахових виданнях, про що засвідчує список публікацій дисертанта: 28 публікацій, з поміж них 6 – у провідних наукових фахових виданнях України, 3 – у зарубіжних наукових періодичних виданнях, 17 – матеріали чи тези конференцій, 1 – навчально-методичний посібник, 1 – методичні рекомендації.

Дисертація Клімішиної А. Я. характеризується єдністю змісту, логічною цілісністю, які повністю підпорядковані меті дослідження та спрямовані на

розв'язання поставлених завдань. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Підсумовуючи вище сказане вважаю, що дисертаційне дослідження Клімішиної А. Я. виконане на актуальну тему, має наукову новизну і практичну значущість. Дисертанткою одержані цікаві для педагогічної теорії і практики результати. **Підтримуючи напрям наукового пошуку автора, позитивно оцінюючи результати** хочу вказати і на окремі недоліки даного дослідження.

1. Дуже часто або на початку параграфа, або посередині його тексту дисертант, аналізуючи інші дослідження чи вживаючи відомі в науці поняття, принципи, методи схиляється до розлогого їх трактування чи опису. Такі записи заповнюють поля дисертації зайвими відомостями і вважаю не потрібні для опису дисертаційного дослідження. Наприклад: с. 167 – опис консультації; с. 171 – опис проектних технологій; с. 164 – опис програмних засобів тощо. Адже дисертація це не начальний посібник, а науковий трактат.

2. У другому розділі дисертант описує методичні рекомендації щодо розвитку у майбутніх вчителів математики інтелектуальної культури. Часто ці рекомендації дуже загальні, позбавлені конкретних прикладів, що робить їх формальними, маловживаними.

3. Висновки до першого і другого розділів, загальні висновки звучать як підсумки того, про що написано в дисертації. Який має бути їх зміст, гадаю, дисертантці відомо, але чомусь цього не відбито в дисертації.

4. У дисертації багато ілюстративного матеріалу винесено у додатки. Деякі з них надруковано таким малим шрифтом, що навіть з допомогою лупи важко читати. В окремих фрагментах спостерігаються фактичні помилки, що не прикрашає дослідження.

5. Дисертаційне дослідження не позбавлене граматичних помилок, описок. Мабуть варто зробити відповідні виправлення в остаточному варіанті дисертації. Наприклад: на с. 23 дослідниця М. Смульсон згадується як закордонний вчений, а на с. 52 вона ж уже український вчений; на с. 35

написано «У німецьких закладах спостерігаються ...» замість того щоб писати «У закладах освіти Німеччини ...».

Загальний висновок. Беручи до уваги доведену актуальність, наявні новизну та практичну значущість отриманих результатів для системи вищої педагогічної освіти, аналізу дисертації, автореферату і публікацій здобувача вважаю, що дисертаційна робота Клімішиної Аліни Яківни «Підготовка майбутніх вчителів математики до розвитку інтелектуальної культури учнів загальноосвітньої школи» є завершеним самостійним дослідженням на актуальну тему, визначає напрями подальших досліджень стосовно реалізації компетентнісного підходу до навчання математики студентів педагогічних університетів, де математика є базовою фундаментальною дисципліною, одержані результати мають важливе значення для педагогічної науки і практики, зокрема для методики навчання математики майбутніх вчителів математики загальноосвітньої школи та формування у них ключових компетентностей.

Дисертаційна робота відповідає вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського та відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (пп. 9, 11, 13, 15), затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19 серпня 2015 р. та за № 1159 від 30 грудня 2015 р.), а її автор – Клімішина Аліна Яківна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри математики і
теорії та методики навчання математики
НПУ імені М. П. Драгоманова

В. О. Швец
Зав. канцелярією
НПУ ім. М. П. Драгоманова
Підпис
2019 р.